

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 lutego 2014 r. skierowanym przeciwko C. Towarzystwo (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W., powód P. F. wystąpił z roszczeniem o zapłatę kwoty 13.992,25 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 października 2013 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powoda podał, że strony postępowania łączyła zawarta w dniu 1 kwietnia 2011 r. umowa indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (polisa nr (...)). W dniu 28 czerwca 2013 r. doszło do rozwiązania umowy (powód przestał opłacać składki na ubezpieczenie), w następstwie którego pozwany wypłacił powodowi zamiast wszystkich zgromadzonych jednostek uczestnictwa o wartości 17.465,31 zł, jedynie kwotę 3.473,06 zł, potrącając różnicę tych kwot jako opłatę z tytułu umorzenia składek. Klauzula umowna pozwalająca ubezpieczycielowi na potrącenie 80% składek wpłaconych przez ubezpieczonego została uznana w analogicznych sprawach przeciwko innym ubezpieczycielom przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzulę niedozwoloną, a więc postanowienie niewiążące i nie wywołujące skutków prawnych. Choć klauzuli umownej wiążącej strony niniejszego postępowania zawartej w § 22 ust. 2 i Załącznika nr 1 OWU „Tabela opłat za wykup” Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie uznał za niedozwoloną, to jednak w ocenie powoda, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę może dokonać ustaleń w tym przedmiocie indywidualnie. Z tego powodu pozwany powinien zwrócić na rzecz P. F. całą potrąconą kwotę 13.992,25 zł.

Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany podniósł przede wszystkim, że powód dobrowolnie podpisał wniosek o zawarcie umowy indywidualnego ubezpieczenia na życie, a przed podpisaniem umowy zapoznał się z doręczonymi mu ogólnymi warunkami indywidualnego ubezpieczenia podstawowego oraz ogólnymi warunkami ubezpieczeń dodatkowych, uzyskał również wyjaśnienia agenta. W sytuacji zaprzestania przez powoda opłacania składek na ubezpieczenia, skutkującej rozwiązaniem umowy ubezpieczenia (również celem nienarazania powoda na większe straty finansowe), powód zobowiązany był do świadczenia na rzecz pozwanego kwoty pokrywającej po części stratę pozwanego, której ubezpieczyciel doświadczył kredytując umowę ubezpieczenia powoda i pozwalając na inwestowanie całości środków wpłaconych przez powoda tytułem składki. Opłata likwidacyjna stanowi tylko i wyłącznie odzwierciedlenie kosztów działalności inwestycyjnej ponoszonej przez ubezpieczyciela na rzecz klienta i na jego rachunek. Umowa ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jest umową starannego działania, której towarzyszy kilka kategorii opłat, w tym dystrybucyjnych. Koszty te są typowymi kosztami inwestycyjnymi, w niniejszym przypadku kredytowanymi przez pozwanego. Niska wartość wykupu w sytuacji gdy umowa zostaje rozwiązana w wyniku zaprzestania opłacania składek przez powoda jest skutkiem rozliczenia niezamortyzowanych kosztów początkowych. Mechanizm rozliczeń jest zgodny z zasadami rachunkowości ubezpieczeniowej i standardami aktuarialnymi. Pozwany przedstawił w uzasadnieniu pozwu sposób wyliczenia z którego wynika, że przy wykupie uwzględniającym opłatę likwidacyjną pozwany odzyskuje jedynie koszty, które poniósł w związku z zawartą umową, bez pozostałych kosztów.

Pozwany nadmienił również, że powód w rzeczywistości nie wystąpił z żądaniem uznania wskazanej przez siebie klauzuli za niedozwoloną. Nadto, jego zdaniem nie wykazał, aby postanowienia umów zawartych z innymi ubezpieczycielami, w których Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w W. stwierdził ich nieważność (klauzule abuzywne) były tożsame z treścią postanowienia zawartego w umowie łączącej strony niniejszego postępowania.

Zdaniem pozwanego powód nie wykazał również, aby istniały podstawy do uznania nieważności części postanowień obowiązujących między stronami niniejszego postępowania w trybie art. 385¹ §1 k.c. Przede wszystkim powód nie wykazał, jakich dobrych obyczajów miałyby naruszać sporna klauzula umowna, a nadto w jaki sposób miałyby dojść do

rażącego naruszenia interesów konsumenta, skoro potrącona kwota tylko równoważy koszty, które poniósł pozwany w związku z zawarciem umowy i jej przedterminowym rozwiązaniem.

Wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2014r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 13.992,25 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 października 2013r. do dnia zapłaty oraz kwotę 3117 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożyła strona pozwana.

Skarżący zarzucił rozstrzygnięciu obrazę przepisu art. 233 §1 k.p.c. poprzez sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego uznanie, że :

- 1.powód, który zaniechał zapoznania się z warunkami umowy i tak by ich prawdopodobnie nie zrozumiał, bo ich treść w ocenie Sądu I instancji jest skomplikowana i niejasna;
- 2.powód, który zrezygnował z możliwości zapoznania się z warunkami umowy i nie zgłaszał jakichkolwiek pytań lub wątpliwości, nie miał możliwości indywidualnego uzgodnienia całości lub poszczególnych elementów tych warunków;
- 3.pozwany jak przedsiębiorca ma obowiązek wskazywania konsumentowi możliwości zmiany warunków umowy ;
- 4.umowa ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym wykazuje wszystkie elementy umowy nazwanej ;
- 5.pozwany nie wykazał, jakie poniósł koszty związane z zawartą umową ubezpieczenia ;
- 6.przy prowadzeniu gry giełdowej tj. przy inwestowaniu jednostek inwestycyjnych nie można doprowadzić do straty;
- 7.pozwany winien wykazać jakie zasady cywilnoprawne wiąza go i współpracujących z nim agentów.

Mając na uwadze podniesione zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący wniósł także o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego, znajdujących pełne oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i trafnie określił konsekwencje prawne z nich wynikające. Ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji, jak też szerokie rozważania Sąd Okręgowy przyjmuje za własne, bez konieczności ponownego ich przytaczania.

Nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. Ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji jest swobodna, ale na pewno nie dowolna. Nie sposób zgodzić się ze skarżącym, iż Sąd I instancji dokonując oceny materiału dowodowego naruszył zasady logicznego rozumowania, czy też doświadczenia życiowego.

Jest okolicznością w sprawie bezsporną, że strony postępowania łączyła zawarta w dniu 1 kwietnia 2011 r. umowa indywidualnego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Integralną częścią tej umowy były ogólne warunki ubezpieczenia oraz załącznik nr 1 do ogólnych warunków ubezpieczenia. W dniu 28 czerwca 2013 r. doszło do rozwiązania umowy (powód przestał opłacać składki na ubezpieczenie), w następstwie którego pozwany

wypłacił powodowi zamiast wszystkich zgromadzonych jednostek uczestnictwa o wartości 17.465,31 zł, jedynie kwotę 3.473,06 zł, potrącając różnicę tych kwot jako opłatę z tytułu umorzenia składek. W świetle zgromadzonego materiału dowodowego zgodzić należy się z Sądem I instancji, iż klauzula umowna pozwalająca ubezpieczycielowi na potrącenie 80% składek wpłaconych przez ubezpieczonego stanowi niedozwoloną klauzulę umowną, a więc jest postanowienie niewiążącym i nie wywołujące skutków prawnych (art. 385¹ §1 k.c.)

Rację ma Sąd I instancji, iż treść ogólnych warunków ubezpieczeń oraz Załącznika nr 1 jest na tyle skomplikowana i niejasna, że nawet osoba mająca rozeznanie w przepisach prawnych, miałaby problem ze zrozumieniem zasad objętych tymi dokumentami. W treści załącznika nr 1 do ogólnych warunków ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym przewidziano m.in., że w trzecim roku pobierana jest opłata zmienna w wysokości 80% wartości umarżanych aktywów. Umorzenie jednostek odbywa się po cenach jednostek danych funduszy ustalonych na koniec dnia ceny, na którą zlecono umorzenie jednostek. Z kwoty wartości umorzonych jednostek potrącają się opłaty stałe i zmienna z tytułu całkowitego wykupu. Twierdzenia skarżącego, że postanowienia owu, dotyczące tak skomplikowanej dziedziny są łatwe, do zrozumienia dla każdego, pozostaje w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego.

Sąd Okręgowy w pełni podziela pogląd zaprezentowany przez Sąd I instancji, iż powyższe sformułowania, znajdujące się we wzorcu umownym narzuconym powodowi przez profesjonalny podmiot, są skomplikowane, a ich język jest niejasny. Nie pozwalają one potencjalnemu klientowi na zrozumienie, jaką kwotę wpłaconych pieniędzy straci w razie rozwiązania umowy z powodu zaniechania opłacania składek

Rację ma również Sąd I instancji i w tym zakresie, iż fakt dysponowania przez powoda w chwili zawierania umowy dokumentem owu oraz załącznika nr 1 do owu nie stoi na przeszkodzie dla uznania podniesionego przez powoda zarzutu bezskuteczności klauzuli umownej, jako klauzuli niedozwolonej. W myśl art. 385¹ §1 k.c. za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Postanowienia umowne podlegające ocenie w niniejszej sprawie, bez wątplenia nie dotyczyły głównych świadczeń stron- wbrew stanowisku zaprezentowanemu przez skarżącego mogły one podlegać ocenie przez pryzmat dyspozycji powołanego przepisu. Nie sposób bowiem zgodzić się ze stwierdzeniem skarżącego, iż głównym świadczeniem konsumenta w umowie ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jest „opłata za wykup”. Jakkolwiek umowa ta ma charakter nienazwany, to nie można całkowicie oderwać jej sensu od regulacji kodeksowej dotyczącej umów ubezpieczenia. Zgodnie bowiem z art. 805 k.c. głównym świadczeniem ubezpieczonego jest obowiązek zapłaty składek, a głównym świadczeniem ubezpieczyciela jest udzielenie ochrony ubezpieczeniowej – spełnienia świadczenia na wypadek wystąpienia określonego zdarzenia. Regulacja dotycząca skutków rozwiązania umowy przed czasem nie ma charakteru elementu konstytutywnego umowy. Określenie zasad dotyczących ponoszenia opłat za rozwiązanie umowy przed czasem pozostaje bez wpływu na charakter umowy czy skuteczność jej zawarcia.

Zgodzić należy się z Sądem I instancji, iż regulacja dotycząca opłaty likwidacyjnej jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, narusza równowagę kontraktową, powodując dysproporcję praw i obowiązków niekorzyść konsumenta. Nieważne są bowiem postanowienia umowne, skutkiem których jest niemalże całkowita utrata zgromadzonego kapitału przez ubezpieczonego. W postanowieniach owu brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia dla obciążenia konsumenta opłatami za wykup środków w przypadku rezygnacji z umowy. Postanowienia owu sankcjonują przejście przez ubezpieczyciela całości wykupionych środków w całkowitym oderwaniu od skali poniesionych przez ten podmiot wydatków. W rozpoznawanej sprawie owu nie zawierają jakiejkolwiek informacji odnoszącej się do kosztów, jakie ponosi pozwany w związku z zawarciem umowy i jej kontynuowaniem.

Zgodzić należy się z Sądem I instancji i w tym zakresie , że pozwany nie sprostął ciężarowi dowodowemu opisanemu dyspozycją art. 6 k.c. w zakresie udowodnienia kosztów jakie poniósł w związku z zawarciem i kontynuowaniem przez trzy lata umowy. Bezzasadny jest zarzut pozwanego , iż zestawienie kosztów zawarte w tabeli kosztów załączonej do odpowiedzi na pozew stanowi dowód na wysokość poniesionych przez stronę pozwaną kosztów. W toku postępowania powód zakwestionował twierdzenia pozwanego dotyczące zarówno zasadności jak i wysokości kosztów wskazanych w tabeli (pismo procesowe –k. 52-54). Powód nie wykazał zasadności swoich twierdzeń w tym zakresie.

Mając na uwadze powyższe , w ocenie Sądu Okręgowego zarzuty apelacji w istocie sprowadzają się do nieuprawnionej polemiki z trafnym rozstrzygnięciem Sądu I instancji , co skutkuje oddaleniem apelacji jako bezzasadnej na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i obciążył pozwanego kosztami zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu apelacyjnym. Wynagrodzenie pełnomocnika powoda ustalone zostało przez Sąd na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348 ze zm.).